

(فرزند شیخ‌الرئیس)، میتینگ محتشم ایرانیان در استانبول است (ص ۷۵-۱۸۵).

فهمیه سیفی

ششمین گردهمایی مناسبات ایران و ترکیه: تأثیر شخصیت‌های مشترک تاریخی و انعکاس آنها به امروز (متون مقالات ارائه‌شده، آنکارا، ۱-۲ ژوئن ۲۰۰۹)، ویراستاران: پروفیسور حجابی قیرلانغیچ، شریفه یردمیر، ترجمه از فارسی به ترکی و از ترکی به فارسی: مهناز روحی ملکی و راهب محمدی قنبرلو، سازمان تاریخ ترک، آنکارا ۲۰۱۵م، ۴۵۳ (۲۱۰ + ۲۴۳) صفحه.

آنچه در طول تاریخ بشریت موجب جدایی ملت‌ها از یکدیگر شده سیاست بوده و آنچه ملت‌ها را به هم وصل و با هم متحد کرده هنر و علم و ادبیات بوده است. ترکیه و ایران، دو کشور دوست و همسایه، از فرهنگی استوار و دیرین برخوردارند و، به دلیل هم‌مرزی و هم‌زیستی، وارث اندوخته‌های تاریخی و جغرافیایی مشترکی در اعصار متمادی‌اند. و هر دو کشور لازم می‌دانند که برای بهره‌مند ساختن انسان امروز از این میراث گران‌قدر، به‌طور مشترک، فعالیت‌هایی انجام دهند. در این زمینه، به‌ویژه کوشش‌های مشترک فرهنگیان و دانشگاهیان دو کشور بسیار ارزشمند بوده و از اهمیت بالایی برخوردار است.

در ژانویه ۲۰۰۱ موافقت‌نامه‌ای میان سازمان تاریخ ترک و سازمان ارتباطات و فرهنگ اسلامی ایران به امضا رسید که، بر اساس آن، برگزاری

«انجمن سعادت» در استانبول و ارتباط برخی از ایرانیان مقیم استانبول با «کمیته ملیون» در برلن موجب نشر روزنامه‌هایی چون شمس (به صاحب امتیازی و مدیریت سید محمد توفیق)، سروش (با مدیرمسئولی توفیق از سال ۱۳۲۷ق) و خاور (با مدیرمسئولی توفیق از سال ۱۳۴۳ق) شد که تأثیر عمده‌ای در نسل دوم روزنامه‌های فارسی‌زبان استانبول داشتند و توفیق از جمله فعالان ساماندهی این روزنامه‌ها بود (ص ۲۹-۵۲).

همان‌گونه که در شرح احوال توفیق بیان شد، یکی از علائق وی جمع‌آوری کتب نفیس بوده است. مؤلف، در بخش بعدی کتاب، به توضیح و شرح دو کتابخانه بارزش توفیق پرداخته است. چنان‌که از مطالب این بخش فهمیده می‌شود، کتابخانه‌های توفیق از کتابخانه‌های نفیس میرزا حبیب اصفهانی و حسین دانش نیز بارزش‌تر و نفیس‌تر است (ص ۵۳-۷۳).

بعد از این مطالب، بخش پیوست‌های کتاب قرار دارد که پیوست اول به شرح اوضاع ایران و ایرانیان در مقالات و گزارش‌های روزنامه‌های خاور پرداخته است. در پیوست دوم مطالبی پیرامون فعالیت‌های جامعه ایرانیان استانبول و دبستان ایرانیان، برگرفته از روزنامه‌های خاور بیان شده و در پیوست سوم فهرست کتابخانه‌های خصوصی توفیق (چاپ نسخه‌برگردان) بدون کم و کاست آمده است. پیوست آخر هم شامل تصاویری از سه روزنامه نام‌برده شده و نیز عکس‌های دبستان ایرانیان، سید محمد توفیق، ماکس اوپنهایم، شیخ‌الرئیس قاجار، حسام همایون

از شخصیت‌هایی که ادبیات و فرهنگ را پیوند می‌دهند»، عدنان قره‌اسماعیل اوغلو؛ «مثنوی‌های لیلی و مجنون نظامی گنجوی و فضولی»، حجابی قیرلانغیچ؛ «بررسی ترجمه‌های ترکی گلستان سعدی»، دریا آرس؛ «لطیفه‌ها و نکته‌های انتقادی از جامی حول نقص‌های ادبی و دینی و اجتماعی»، حسن چیفتچی؛ «گویی که شاهنامه تاریخ همه ملت‌هاست»، توفیق سبحانی؛ «در مورد چاپ جدید و بازنگری‌شده ترجمه دیوان کبیر به کوشش عبدالباقی گلپینارلی»، نوری شمشک‌ر؛ «جایگاه دست‌نوشته‌های فارسی در کتابخانه‌های ترکیه»، عسگر دلبرپور؛ «شاهان پارسی گوی عثمانی»، الهامه مفتاح؛ «مجموعه نامه‌های فارسی در منشآت فریدون بیگ»، صونر ایشیمتکین؛ «عمر نصوحی بیلمن و دیوان فارسی‌اش»، اورهان باشاران؛ «کیلیسلی معلم رفعت بیلگه: حلقه‌ای مهم از فعالیت‌های ترجمه فارسی به ترکی در دوران جمهوریت»، یوسف توران گون‌آیدین؛ «سیری در برخی از شرح‌ها و فرهنگ‌ها در آناتولی»، یوسف اوز؛ «روابط عثمانی و ایران به مثابه الگوی اسلامی - شرقی»، رضا دهقانی.

از مقالات این کتاب و نیز از سخنرانی آقای علی بیرنجی، در مراسم افتتاحیه گردهمایی، می‌توان نتیجه گرفت که، بر خلاف سیاست که نقش جداکننده دارد، ادبیات، فرهنگ و منابع معنوی مهم‌ترین گزینۀ ارتباط بین کشورها از جمله ایران و ترکیه است.

مریم درخشان گلریز

گردهمایی‌های علمی با شرکت پژوهشگران دو کشور ترکیه و ایران آغاز شد. این گردهمایی‌ها که با عنوان «روابط ترکیه و ایران از گذشته تا امروز» با همکاری دو سازمان یادشده برگزار می‌شود، از مهم‌ترین کوشش‌های مشترک و ارزشمند مراکز علمی و فرهنگی دو کشور است.

کتاب حاضر دربرگیرنده مجموعه مقالات ارائه‌شده در ششمین گردهمایی مناسبات ایران و ترکیه است که در سال ۲۰۰۹م در آنکارا با عنوان فرعی «تأثیر شخصیت‌های مشترک تاریخی و انعکاس آنها به امروز» برگزار شد. در این گردهمایی، مقالات به زبان ترکی استانبولی یا فارسی ارائه شده و هر مقاله هم‌زمان، به زبان دیگر (ترکی یا فارسی) هم ترجمه شده و در کتاب نیز مقالات به هر دو زبان چاپ شده‌اند و نیز تلاش شده تا مقالاتی که به لحاظ موضوع و محتوا به یکدیگر نزدیک‌اند، در کتاب پشت سرهم قرار گیرند.

لازم به ذکر است که نقش و خدمات عثمانیان در این فرهنگ مشترک، در بیشتر مقالات، برجسته‌تر شده است.

کتاب شامل چهارده مقاله (پنج مقاله به زبان فارسی و نه مقاله به زبان ترکی) است، که عناوین مقالات و اسامی مؤلفان آنها، به ترتیب، بدین شرح است: «تأثیر محیط فرهنگی و ادبی استانبول بر ماوراءالنهر: محیط فرهنگی استانبول در نخستین دهه قرن بیستم و تأثیر بر روشنفکران آسیای میانه»، ابراهیم خدایار؛ «مولانا و سعدی